

Adoptieproject van Heemschut-Gelderland weer als nieuw

Tuinhuis van Salm gerestaureerd

Zaterdag 19 april van dit jaar arriveerde in alle vroegte een spectaculair transport voor de poorten van de Forellenhof in Beek bij Nijmegen. Op een dieplader werd het tuinhuisje van Salm teruggebracht naar zijn oude stek. De restauratie van het adoptieproject van Heemschut-Gelderland kon daarmee worden afgesloten.

Het Salmhuisje staat er weer bij als nieuw, compleet met toren, waarin een heus klokje. Molenmaker-aannemer *W. Coppes* uit Bergharen bij Druten heeft eer van zijn werk gehad. Tot in de kleinste details is het chaletachtige gebouwtje hersteld of gereconstrueerd. De houten voet werd totaal vernieuwd. 'Onverwoestbaar' volgens Coppes: er is gekozen voor een houtsoort die ook gebruikt wordt voor sluisdeuren en ducdalfs.

Nieuw zijn ook de houten voordeur met jaloezieën, de vensters in de zijwanden, de figuraties rond deur en ramen en de balustrade, die al jaren spoorloos was. Voor al deze onderdelen kon aannemer Coppes een beroep doen op de creativiteit van zijn meester-timmerman *Martien Jansen*. Wat niet op tekening stond bedacht Janssen ter plaatse wel!

Op dagen dat ze vanwege het slechte weer niet vooruit konden met het molenherstel waren Coppes en zijn medewerker te vinden in de grote, halfopen bouwloods op het erf in *Bergharen*. Daar werd vanaf najaar 1990 de legpuzzel, die het Salmhuisje in afgebroken staat inmiddels had opgeleverd, stukje voor stukje in elkaar gepast. En nu de laatste hand aan het gebouwtje is gelegd, de koperen goten zijn aangebracht en de oorspronkelijke kleurstelling is teruggevonden en hersteld, glanst het Salmhuisje letterlijk en figuurlijk van alle kanten.

'Eigenlijk te mooi', oordeelden enkele leden van de Provinciale Commissie van Heemschut-Gelderland toen ze hun adoptieproject in ogen-schouw kwamen nemen. Het Zweedse rood voor het strekkende houtwerk en het geel-oker voor deur, ramen, detailleringen, luiken, jaloezieën en balustrade leveren in elk geval een fraai kijkspel op onder het rustieke geboomte van de Forellenhof.

Bad Beek

Tot 1928 stond het Huisje van Salm aan de Prins Hendriklaan in *Berg en Dal*. Het deed daar dienst als wacht-

huisje voor de stoomtram naar Nijmegen ten behoeve van de bewoners van de villa 'Stollenberg'. Dat landhuis, eveneens gebouwd door *Abraham Salm*, brandde in 1927 tot de grond toe af. Op het voormalige Bad Beek kreeg het Salmhuisje een nieuwe bestemming als badmeester-lokaal en ruimte voor kaartverkoop. Na de Tweede Wereldoorlog werd op het terrein een forellenkwekerij annex restaurant gesticht door de familie *Steehouder*. Die zon jarenlang op herstel van het fraaie, maar in de loop der jaren behoorlijk aangetaste gebouwtje. Heemschut-Gelderland, op zoek naar een adoptieproject in het kader van het vijfenzeventig jarig bestaan van de Bond, werd het snel eens met de Steehouders: het Salmhuisje moest worden gerestaureerd. Dat was in 1986.

Nu vijf jaar later is het resultaat er naar. Dankzij de geweldige steun – ook in financieel opzicht – die mocht worden ontvangen van de *Stichting tot behoud van Monument en landschap* in de gemeente Ubbergen kon

Het gerestaureerde tuinhuisje van architect Salm (foto Abele Reitsma).

het herstel vorig jaar worden aangepakt. Daarvoor werd een nieuwe stichting in het leven geroepen: de Stichting Salmhuisje Beek-Ubbergen, waarin participeren de (voormalige) eigenaar, Heemschut-Gelderland en de Ubbergse Monumentenstichting. Voor het symbolische bedrag van f 1,- werd de nieuwe stichting eigenaar van het Huisje. De eerste daad was het verzoek tot plaatsing van het Salmhuisje op de gemeentelijke monumentenlijst van Ubbergen.

Subsidies

Toen dat verzoek in 1988 werd gehonoreerd kwamen ook mogelijkheden tot subsidiëring in zicht. En dat was hard nodig ook. Want zoals met veel restauraties het geval is viel ook deze – in geld gerekend – behoorlijk tegen. Alleen al die van het torentje, door leraren en leerlingen van de Technische School *St. Jozef* te Nijmegen, kostte meer dan f 5000,-. Totaal was met het herstel van het Salmhuisje f 50.000,- gemoeid. De bijkomende kosten voor de architect, de fundering, het grondwerk, tegelpad, erfaanplant en bewegwijzering liggen rond de f 15.000,-.

Maar daarvoor heeft Beek-Ubbergen dan ook weer een kleinood teruggekregen. Het als voorbeeld van een kleinschalig restauratieproject uitgekozen Huisje van Salm, dat in 1989 werd bekroond door de *Britse Conservation Foundation*, mag worden gezien.

Publieksfunctie

En als de Stichting Salmhuisje er tijdens de Open Monumentendag 1991 op zaterdag 14 september een kleine tentoonstelling over leven en werk van architect Abraham Salm presenteert, met het accent op het herstel van zijn tuinhuis en de Forellenhof, kan dat best een aantal verrassingen opleveren... De feestelijke openstelling van het Salmhuisje wordt verricht door voorzitter *J. Franssen* van Heemschut, geassisteerd door burgemeester *M. Schneemann* van Ubbergen. Een mooi geschenk voor de inmiddels tachtigjarige Bond, vindt de *P. C. Gelderland*. □

Ton Gijsbers, secretaris van Heemschut-Gelderland